

Številna vana štetila
in večja s politične
svetle in v Mariboru
s podlignjem na čem
in eno leto K 4.—
in pol leta „ 2.—
in šest let „ 1.—

Številna se pošlje
opremljeno v tiskarni
in Cirila, koroške
slike listov. K. List se
pošlje do odpreči

Številni katal. in
števila društva do-
ljuje list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Presejal list šole
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Številni se ne vro-
žajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za označila se plačuje
od navadne vrstice,
če se ustane enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do ure polnočne.

Štev. 27.

V Mariboru, dne 7. julija 1904.

Tečaj XXXVIII.

Vseslovenski mladeniški shod.

Bil je to dan, kakoršnega še ni videla Slovenija. Komaj je dve leti od tega, kar se je začelo mladeniško gibanje in kako velikanske uspehe je doseglo. Krona vseh teh uspehov pa je bil ta vseslovenski shod, ki se je vršil dne 4. t. m. na Brezjah pod okriljem Matere Božje na Brezjah. Blizu 10 000 mož in mladeničev je privrelo na poziv svojih voditeljev, da na ta način javno pokažejo, kako dobro da so organizirani, kako da z veseljem sledijo klicu, da pokažejo odkrito svoje katoliško-narodno prepričanje. Častno mesto med obiskovalci shoda smo imeli mi Štajerci, ki, čeravno daleč oddaljeni, smo se udeležili shoda v ogromnem številu 2000.

Nas Štajerce je že na kolodvoru pozdravila zastava »Zveze« in Kranjska godba, ki sta karakali potem na čelu procesije proti Brezjam. Na Brezjah so nas čakali župani okraja, pozdravil nas je pa gorenjski poslanec g. Demšar. Pozdravil je v kratkih pa jedrnatih besedah svoje štajerske brate posebno slov. mladeniča, ki so se prišli pripravljati in navduševati za narodno in versko delo. Zbrali smo se pod slovenskim velikanom Triglavom in v okrilju Matere Božje, kamor si ne upajo naši sovragi. Zaklical je došlim »Slava!«, kateri klic je našel navdušeni odmev. Štajerske mladeniče je pozdravil kranjski mladenič Arh. V imenu Štajercev sta govorila mladeniča Žebot in Sekol. Nato smo korakali skupno proti cerkvi. V procesiji smo našli 45 zastav. Nato je bil cerkveni govor,

katerega je imel č. g. župnik Kalan, v katerem je v krasnih, do srca segajočih besedah pridigal o Materi Božji.

Popoldne ob 2. uri se je začel vseslovenski mladeniški shod, ki se je vršil pod milim nebom. Istega je otvoril kranjski deželni poslanec g. dr. Krek.

Burno pozdravljen je nastopil vodja kranjske kat.-narod. stranke, dr. Šusteršič, ki je v imenu iste pozdravil dole ter sklenil svoj izborni govor z besedami: »Naprej za blagor našega naroda!«

Predlog gosp. župnika Kalana, naj shod brzojavno pozdravi sv. Očeta, cesarja in vse slovenske skofe, se je z navdušenjem sprejel. Izrazil je tudi željo, da bi se ti shodi prirejali po vseh slovenskih krajih; da morajo Kranjci vrniti shod Štajercem in Korošcem.

Nato se je pričel pravi mladeniški shod pod predsedstvom č. gosp. Luko Smolnikarja. Za podpredsednika je bil izvoljen čast. g. Franc Gomilšek, za tajnika g. Štefa. Prolog, katerega objavimo v prihodnjem »Našem Domu«, je prednašal mladenič Kompare iz Mengša. Slavnostni govornik čast. g. Gomilšek, ki je nato nastopil, je govoril krasno, prepričevalno in navdušeno o mladeniški organizaciji, kako je ista nastala, kedar se je začela ter iste smoter in pomen. Čeravno je bil govor zelo dolg, vendar je znal govornik z njemu lažno navdušenostjo zanimati in navduševati od stavka do stavka, da je slednjič na koncu govora navdušena množica zaorila urnebesni »živijo!«

V imenu katol. akadem. društva »Zarja« je pozdravil g. Val. Rožič. Posebno je po-

zdravil g. Gomilška, kateremu je pripel v znak zaslug, katere si je pridobil kot prvobornik za mladeniške zveze, med navdušenimi »živijo«-klici mladeničev, časten trak društva. Taisto je govoril v pozdrav v imenu akadem. društva »Danica« g. Grafenauer.

Zdaj so nastopali govorniki. Mladenič Roskar od Sv. Benedikta je govoril lepo o mladeniških zvezah; kako se iste ustanovljajo in vodijo. Č. g. Poljanec iz Koroške nam je naslikal žalostno stanje Korošca, katero so povzročile neznozne razmere v šolah. Mladenič Sekol iz Jarenine se je izkazal izvrstnega govornika. Pozdravil je navzoče kot predsednik prve mladeniške zveze na Štajerskem, kar so navzoči pozdravili z zahvalnimi »živijo«-klici. V imenu kranjskih mladeničev so govorili mladeniči Černe, Bric in Ile ter v imenu goriških mladenič Vuk. Govore je zaključil g. poslanec Pogačnik, ki zastopa Gorenjsko v državnem in deželnem zboru. Po shodu so mladeniči zapeli »Mladeniško budnico«.

Letno zborovanje »Slov. kršč.-socijalne zveze« je bilo jako kratko. O uspešnem zvezinem delovanju, ki steje sedaj že 80 društev je poročal g. Smolnikar. Pozival je zborovalce k organizaciji, katere uspehe smo danes videli. G. dr. E. Lampe je govoril o ljudski izbrazbi ter predlagal ustanovitev osrednjih socijalnih kurzov. Pri volitvi odbora je bil izvoljen jednoglasno stari odbor.

Pozdrave so poslali: mil. knezoškof ljubljanski, č. g. Korošec, celjska duhovščina, katol. akad. društvo »Danica«, mladeniči iz Cmureka, Marijina družba mladeničev iz

Listek.

Ob grajščinski tlaki.

(Slika iz starih časov. — Češki spisal Bohumil Bouška; prevel L. Vrhovaki.)

(Konec.)

»Jez, da sem pes in da uhajam?«

Havel je pri tej misli čutil, da mu je duh ves zbeگان.

»Pes in ubajšč...«

Pri tej besedi ga udari pisar s palico preko glave. Havel zakriči, ali le za trenotek. Skoči kot ris in zgrabi pisarja za vrat, da mu obraz nagloma očrni, in oči se napno.

»Ali izpustiš?« zakriči zraven stoječi berič in udari Havla s palico po glavi.

Havel izpusti pisarja in pogleda na beriča. Oči njegove kazale so njegovo silno razburjenost.

»Oče, ne ubijaj gospoda!« slisal se je nežen glas poleg njega in njegova hči Katrica prime ga za roko.

Spomin na dete vrnil mu je zopet razum in tako rešil pisarja. Berič je nato spremil drvenega in strahu se tresočega pisarja domu v graščino.

III.

Komaj je izgovoril gospod župnik na

pokopališču »amen«, in komaj so se vsule prve grude na rakev, že se je pokazalo pri vratih pokopališča deset grajskih hlapcev. Havel se še ni dobro zavedel, že so ga imeli med seboj. Katrica se ga je držala za plašč glasno jokaje.

»Kaj mu pa hočete?« vprašal je gospod župnik. Vedel je pač že o vsem, kaj se je prej zgodilo v Havlovi hiši in da je nesrečni mož vzdignil svoje roke na milostljivega gospoda pisarja.

»To je zločinec, kateri je hotel umoriti gospoda pisarja«, odgovoril je berič, kateri je že zjutraj bil poleg pisarja in se hvalil, da je le on rešil gospoda iz Havlovih pesti. V resnici pa ga je rešila le Katrica.

Med tem so Havlu že zvezali roke. Nihče navzočih se ni upal potegniti zanj. Edino le župnik se je oglasil in Katrica, katera se je držala očetovih rok, hoteč jih razvezati.

Stari gospod župnik ni mogel v tej reči nič več storiti. Ko so divji beriči dekle po sili pahnili od očeta, prijel jo je gospod za roko, rekoč: »Pojdi, Katrica, z menoj, greva v cerkev molit in prosit Boga, da bi bil oče obvarovan.«

Havel je pogledal župnika s hvaležnim pogledom. Da bi se on ubranil sedaj toliki sili, to je spoznal, da je nemogoče. Za to bi mu sledila gotova smrt. Ubili bi ga kot upor-

nika. Torej se je dal raje odgnati. Šli so po polju, kjer so njegovi sosedi delali tlako. Korobač se je med tem mnogokrat vzdignil in padel na ubogega Havla. To pa še bolj zato, da so to videli njegovi prijatelji.

»Zakaj me biješ, surovež?« kriknil je Havel. »Vsaj vidiš, da itak grem«. Bilo mu je čez vse težko, vse to prenašati.

Namesto jednega udarca vsulo se jih je zdaj še premnogo nanj. On pa je umolknil, stisnil zobe, da bi mu ne usla zopet kakšna beseda. Tlačani so se ogibali v stran, da bi jim ne bilo treba gledati tega prizora. Njihove pesti so še bolj krčevito prijele za orodje, samo pogled na množino beričev jih je še krotil. Komaj da so premagovali svojo razburjenost.

Beriči so dospeli v grajščino in vrgli ubogega jetnika v temno ječo. Roki so mu pustili zvezani, boječ se, če ga oprostite, da bi utegnil v svoji jezi in skrajni sili storiti kaj huđega. K temu bi mu morda še prišli na njegov klic tovariši robotniki na pomoč.

Havel je ležal tu na goli zemlji in pre-mišljal, zakaj mu je ljubi Bog poslal toliko trpljenja. Saj je bil vedno bogaboječ in vedno se je k Njemu zatekal v nadlogah z molitvami in prošnjami. Moliti je začel tudi sada in goreče prosil, naj bi On držal v tej težk

Sevnice, bralno društvo pri Sv. Benediktu v Slov. gorah, izobraž. društvo v Št. Pavlu pri Preboldu, iz Brežic, Št. Ilja, iz Ruš, Sred. Gasteraja (g. župan Kurnik), mladenič Lilek ter mnogo drugih iz Kranjske, Koroške in Primorske.

Drugi dan v torek so korakali vsi Štajerci pevaje slovensko pesem na Bled, poklonit se blejski Materi Božji. Vsled jasnega vremena je bil videti krasno naš Triglav. Na Bledu so se Štajerci čudili, da ima ta biser slovenske zemlje tako nemško lice! Popoldne so se odpeljali Štajerci v središče Slovenije belo Ljubljano, kjer so jih Ljubljančani zelo slovesno sprejeli. V imenu katoliško-narodne stranke pozdravil jih je deželni odbornik g. Povše, ki je v svojem govoru povlačjal, da narod, ki ima tako slavnega buditelja kakor je rajni škof Slomšek, ne more propasti. Zaklical je došlim gostom: Živeli naši bratje, štajerski Slovenci. V imenu katol. narodnih žen ljubljanskih je pozdravila gospa Medenova. Voditelj mladeniške zveze na Štajerskem č. g. kaplan Gomilšek se je zahvalil za tako krasen sprejem ter zaklical vrlim sprejemvalcem: »Katoliško slovenski bratje, Bog vas živi!»

V nepregledni vrsti so korakali na to gostje Štajerci na čelu z godbo in zastavami v mesto pred mestni dom. Tam je razkazal načelnik požarne brambe g. Stric prijazno celo upravo požarne brambe. S posebno pozornostjo so si možje in mladeniči gasilci ogledovali novo lestvo, ki je čez 30 metrov visoka. Prijazni Ljubljančani so na to razkazovali gostom mesto, med drugim so si ogledali tudi muzej, katerega ogledovanje je deželni odbor prijazno dovolil. Zvečer se je vršil na vrtu Kozlerjeve gostilne velika ljudska veselica na čast štajerskim gostom, katere je pozdravil g. dr. Krek. Predsednik katol. izobraževalnega društva v Studencih pri Mariboru g. Čagran je imel na to sledeči krasen nagovor:

Mili bratje mi Slovenci! Ta sestansk, ki nas je sedaj tukaj združil, je zadnji prizor prekrasnih slavnostij, katerih smo bili priča na lepi kranjski zemlji. Dovolite torej, da v imenu slovenskih Štajercev, kot predsednik izobraž. društva v Studencih pri Mariboru še enkrat pozdravim ljube nam kranjske brate, posebno one, kateri so se nam še le danes v beli Ljubljani pridružili. Hvala vam brate za lepi sprejem danes na kolodvoru, hvala vam za to, da ste nam ljubeznjivo razkazovali mesto, vašo prestolico, hvala vam tudi za to, da nam sedaj delate tukaj vsled svoje prijaznosti še v zadnjem trenutku družino. Mili bratje, v teh dneh se nismo

na Kranjskem naučili samo lepote v naravi, ne samo bratske prijaznosti, ampak kar je največ vredno, naučili smo se tudi krepkega katoliško-narodnega navdušenja. Spoznali zopet smo, da so le možje tega naziranja res naši prijatelji. Liberalna inteligenca se nas sramuje povsodi, noče naše družbe, vi pa nas ljubite in nam hočete pomagati do izobrazbe, ki je podlaga vsake samostojnosti. V zahvalo za to pa obljubljam zvestobo vašim nazorom, vašemu programu, vam pa ljubezen in prijateljstvo. Pod zastavo katoliško-narodno, ki tako zmagovalno vihra po divni kranjski deželi, pod to zastavo hočemo tudi mi slovenski Štajerci korakati. Živeli torej katoliško-narodni somišljeniki, živeli vrli naši bratje!

Č. g. kaplan Vračko je proslavljal krasen in vzvišen pomen tega shoda ter poročal o 70 letnem mladeniču-starčku, ki se ni dal odvrniti od udeležbe v kljub svoji starosti. V imenu kmetov je govoril naš vrli kmetijski poslanec g. Rožkar, ki je polagal mladeničem na srce, naj bodo vrlji, neustraseni boritelji za vero in narodnost. Bog živi voditelje in nam daj, da bomo izpolnjevali nauke, ki smo jih danes slišali. Mladenič Žebot je govoril v imenu šentiljske zveze ter poročal o hudih bojih, katere bijejo z narodnimi janičarji v slovenskem Port Arturu — Št. Ilju. Poslanec Schweitzer je povdarjal, da smemo te dneve zapisati z zlatimi črkami v slovensko zgodovino, ker smo se zbrali na god slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda v tako veličastnem številu. G. Zamuda z Murskega polja je v svojem izvrstnem govoru primerjal današnji shod z rojenjem čebel. Kakor se iste samo tje vsedejo, kjer je njih matica, tako so se tudi naši mladeniči vzdignili ter prišli k svoji Materi Mariji. Dežel. odbornik g. Povše še enkrat pozivlja na skupno delo s kmečkim ljudstvom, kjer se je še edino ohranila slovenska beseda. Mladenič Fr. Ver se zahvaljuje za krasne dneve, ki jih danes zaključujemo ter pozivlja k delovanju po vzgledih, kateri vlečejo, med tem ko besede samo mičejo. Mladenič Sekol iz Jarenine izraža svoje srčno veselje nad prijaznostjo bratov Kranjcev, ki naj bodo naša zaslomba v boju ob nemško-slovenski meji. Posebno hud je tukaj nemškutar, ki se rojen Slovenec štuli za Nemca, ravno tako kakor če bi hotela krava postati vol.

»Daničar« g. Žnidaršič je poročal, s kakim veseljem da so prihitali akademiki na to slavnost, kjer se zbirajo stebri domovine. G. Rožman razvije program, ki pelje proč od Gradca, pozivlja k trdnemu izpolnjevanju gesla »Svoji k svojim!« ter izroča pozdrave

na štajerske matere, žene in mladenke. Govoril je tudi č. g. Korošec. Č. g. kuralt Abram nam je razkrival svoja čustva pri pogledu na Triglav in Marijino cerkvico. Delavski vodja Gostinčar nam je z njemu prirojeno živahnostjo dokazoval, da leži prihodnost naroda in njega gospodarski obstoj v žuljavih rokah. Priporočal je organizacijo, strokovna društva in združevanje. Kakor je dvanajst ubogih ribičev začelo spreobračati ves svet ter ga učiti, tako mi ne smemo obupati, ampak vztrajno naj dela vsak, pa ne samo za se, ampak vsak naj dela za vse. Z rekom iz sv. pisma: »Ako se boste ljubili med seboj, ste moji otroci«, je zaključil svoj izvrsten govor. Č. g. Gomilšek se je s kratkimi besedami zahvalil Mariji, da se je slavnost tako lepo obnesla. Pozval pa je tudi navzoče, naj zakličejo prireditelju č. g. Luki Smolnikarju trikratni »živijo!« Mladenič Kovarič iz Št. Petra pri Radgoni je izročil pozdrave šentpeterske zveze ter navduševal svoje tovariše na boj zoper laž in nemčurstvo. Mladenič Novak od Sv. Urbana pri Ptuj nam je povedal vzroke, ki so nas privedli sem. Ljubezen do Marije in domovine. Pozival je mladeniče, naj razširjajo dobro časopisje. H koncu je vskliknil: »Naprej mladeniči z Bogom in Marijo za našo krasno slovensko domovino!« Posestnik Vošnjak iz Braslovč dobi h koncu besedo ter nam priporoča v svojem vrlim govoru stanovitnost v verskem in narodnem oziru. Ker je bil s tem vzpored oglašenih govornikov končan, se zahvali predsednik dr. Krek vsem došlim, prosi, naj si ohranijo v srečo, kar so lepega danes tukaj slišali ter zaključijo zborovanje. Pri tem mu prirede mladeniči burne ovacije ter mu zakličejo trikratni »živijo!«

Kmalu na to so odkorakali Štajerci na vlak, da se popeljejo na Štajersko nazaj.

Bog daj, da bi ta shod obrodil veliko sadu ter da bi se izpolnilo geslo nekega govornika: »Mi gremo naprej, mi mladi!«

Rusko-japonska vojna.

Gibanje čet in dogodki na suhem.

Japonci hite, da bi čim preje prišlo do kake večje bitke, ker deževna doba v Mandžuriji se je že pričela. Vse okoli Niučvana je baje pod vodo, ceste so spremenjene v močvirje, tako da je skoro nemogoče, prevzati topove. To bo Japonce znatno oviralo, Rusom pa koristilo. Morda se bodo Rusi umikali; Japoncem bo radi deževne dobe

poizkušnji nad njim svojo mogočno roko in ne dopustil, da bi mu sovražnik vzel življenje.

Čutil je, da je njegov položaj sedaj zelo nevar. Vzdignil je roko na vsemogočnega graščinskega uradaika. Ne bo se sodilo, zakaj je to storil, na kateri strani je krivda ne bo se uvaževalo, da je bil k temu prisiljen po nezaslišani surovosti pisarja. — Konečno je zaspal. Spanje mu je bilo nemirno, kajti od nepravilnega ležanja na trdih tleh bolelo ga je vse. Ležati je moral na strani, ker roki je imel zvezani na hrbtu.

Zjutraj se ni mogel skoro nič ganiti. Berič ga je priganjal naj vstane. Ker se pa ta še ni vzdignil, udaril ga je z bičem parkrat in zraven zaklel.

»Ubij me, izmuči me, ti gosposki rabelj! Saj tudi za tebe pride čas, ko ti bo kmetijski človek dober, da bi ti podaril kos kruha, da ne pogineš od glada.«

Nov udarec je sledil tem besedam. Pri premetavanju si je ranil Havel obraz in ob enem se umazal.

»Gotovo se še kedaj spomniš na me, ti nensmiljeni...«

Zopet je nekaj udarcev padlo na nesrečnega. Nato je razljuteni berič odšel.

Bilo je že poldne, ko se je siromak zopet zavedel. Okoli njega je bilo nekoliko graščinskih hlapcev. Vidavši, da mu je slabo,

niso ga vznemirjali, to pa ne iz usmiljenja do njega, temveč da bi njegova slabost jim ne izkazala radosti nad njegovim trpinčenjem. Pomagali so mu na noge in ga peljali na grajski dvor. Tam je stal pripravljen visok lesen osel, čegar hrbet je bil ostro obrezan. Na to mučilnico so ga posadili.

Čisti zrak na prostem je reveža nekoliko vzdramil. Še bolj pa hripavi glas gospoda pisarja, kateri se je oglasil iz za pročelja gradu:

»Štiri ure na oslu in pa petdeset palic na vrh!« glasila se je njegova sodba.

Revež se je stresel. Gotovo da ne prenese te štiri ure. Ali če jih še prestane, petdeset palic ga potem gotovo ubije. Potolčejo ga do smrti. Komaj se je nekoliko časa držal na ostrem hrbtu osla. Solnce je sedaj grelo z najhujšimi žarki, da je bilo stanje vsled vročine že neznosno. Siromaka je jela boleti glava, žeja ga je mučila in bolelost mu celo telo premagovala. Gospod pisar pa, kateri je takrat neomejno vladal, kajti pravi oskrbnik je bil iz neznanega vzroka pozvan v mesto h gospodu grofu, ta pisar je pohajkoval okoli nesrečnega ter se posmehoval njegovim mukam.

Zunaj pred gradom se je zbralo nekaj ljudij. Prišli so na dvorišče. Na čelu jim je bil gospod župnik.

»Prišli smo vas, gospod pisar, prosit za

tega nesrečnika. Odpustite mu zavoljo usmiljenja božjega!«

»Kaj, tudi vi se družite s temi uporniki?« zakričal je pisar.

Stari župnik se je nasmehnil. »To niso uporniki! Prišli so le prosit. Kdor pa prosit, ta ni upornež. Odpustite mu!«

»Zato menda, ker me je hotel zadaviti!«

»Sami ste ga razburili. Z ljudmi morate ravnati po človeško. Saj so vendar ljudje!«

Pisar se je razljutil. »Naznanim to višjim, da vi ljudstvo ščuvate proti nam!«

»Naznanite, moja vest mi pravi, da ravnate pošteno!«

V tem trenutku je padel Havel z osla. Zavest ga je zapustila. Ljudje so se z glasnim krikom vrgli k njemu. Katrica ga je objemala gorko plakajoč. Nekateri prineso vode in reveža umivajo. Ko odpre oči in zagleda poleg sebe Katrico, se bridko nasmehne.

»Še smeji se! Kaj vruga mu je! Na klop ž njim, da dobi batine!«

»Odpustite mu to, gospod! Bog vam tega ne bo pozabil!« prosil župnik.

»Rekel sem in vi mirujte«, zakričal je pisar iznova.

Beriči so prinesli dolgo klop.

»Milost!« kričali so kmetje.

»Sramota vam, gospod, da tako mučite